

Utredare
Linda Vedestig
0410-73 42 78
linda.vedestig@trelleborg.se

Rapport – uppföljning av kränkande behandling, diskriminering och trakasserier hösten 2017

Bakgrund

Från och med 2017 sammanställs ärenden som rör kränkande behandling, diskriminering och trakasserier till bildningsnämnden i halvårsvisa rapporter. Som underlag för rapporten finns anmälan till huvudman om kränkande behandling, diskriminering och trakasserier, enligt 6 kap 10§ skollagen, återrapporering av anmälda ärenden, enkäter, klagomålsärenden och tillsynsärenden inom området, samt en analys som ska återrapporeras till bildningsnämnden.

Rapporten är indelad i olika avsnitt och inleds med en beskrivning av verksamheternas arbete. Därefter följer resultat och analys av inkomna anmälningar samt svar från aktuella enkäter. Rapporten avslutas med en sammanfattande del med rubriken ”Slutsats”.

Verksamheternas arbete

Kränkande behandling, diskriminering och trakasserier får inte ske inom bildningsförvaltningens verksamheter. De signaler om att ett barn eller en elev upplevt sig utsatt för kränkande behandling, diskriminering eller trakasserier ska anmälas av personal till förskolechef/rektor som i sin tur skyndsamt ska anmäla vidare till huvudmannen. Därefter ska förskolechef/rektor på delegation från bildningsnämnden tillse att det skyndsamt genomförs en utredning av händelsen och om utredningen visat att kränkande behandling, diskriminering och/eller trakasserier har förekommit ska förskolechef/rektor tillse att åtgärder vidtas för att förhindra att det sker igen.

I enheternas främjande och förebyggande arbete görs det årligen kartläggningar där barn och elever är delaktiga för att kunna peka ut områden som behöver prioriteras för att säkerställa att barn och elever så långt som möjligt inte ska utsättas för kränkande behandling, trakasserier eller diskriminering i samband med verksamheten. Kartläggningen kan även bestå av observationer och exempelvis elevenkäter för att synliggöra risksituationer men också hur eleverna upplever sin skolgång. Mycket av det främjande och förebyggande arbetet handlar om att inom enheten skapa samsyn och ett gemensamt förhållningssätt, att ständigt arbeta med värdegrunden i vardagen riktat mot alla barn och elever. Detta görs genom att exempelvis genomföra värderingsövningar utifrån identifierade behov, eller att vuxna har uppsikt över platser som barnen/eleverna upplever som otrygga, eller att ge pojkar och flickor lika mycket utrymme och inflytande.

Resultat

Nedan redovisas resultat av bildningsförvaltningens uppföljning av anmälningar till huvudmannen med tillhörande återrapporering för perioden 1 juli till 31 december 2017, vad verksamhetsspecifika enkäter har visat, klagomålsärenden och tillsynsärenden inom området för perioden.

Anmälningar från förskolechef/rektor till huvudman och återrapporering

Under perioden 2017-07-01 – 2017-12-31 har 436 anmälningar om kränkande behandling, diskriminering och trakasserier rapporterats till bildningsnämnden i egenskap av huvudman för de kommunala utbildningsverksamheterna, att jämföra med tidigare med föregående halvår då totalt 381 anmälningar inkom till huvudmannen.

Av totalt 436 anmälningar:

Antal/skolform:

0 anmälningar från förskolan

421 anmälningar grundskolan/grundsärskolan

15 anmälningar från gymnasieskolan/gymnasiesärskolan/vuxenutbildning

Vad anmälan avser:

433 anmälningar avser kränkande behandling, 259 pojkar, 174 flickor, 3 ej angett kön

0 diskriminering

3 trakasserier, 2 pojkar, 1 flicka

15 sexuella trakasserier, 15 flickor

429 anmälningar, elev-elev

7 anmälningar, personal-elev

Av totalt 436 anmälningar har kränkande behandling, diskriminering eller trakasserier konstaterats i 242 ärenden och skäliga åtgärder har vidtagits för att säkerställa att kränkande behandling upphör och inte återupprepas. I 34 ärenden har utredningen visat att kränkande behandling, diskriminering eller trakasserier inte förekommit och ärendet därför omedelbart avslutats. Därav återstår 160 anmälningar där återrapporering inte skett.

Anmälningarna som inkommit visar, på en övergripande nivå, att de platser där kränkande behandling, diskriminering eller trakasserier främst förekommer är på skolgården, i klassrum och i korridorer. Detta skiljer sig dock åt mellan enheterna.

Antalet dagar från det att anmälan är gjord till dess att anmälan inkom till huvudman varierar mellan 0 dagar, dvs anmälan inkommer samma dag till huvudman som den inkommit till rektor, till som längst 274 dagar. I det fall anmälan dröjde berodde det på att ärendet missades i skolans diarieföring. Ärendet hanterades i övrigt enligt gällande bestämmelser och verksamheten har därefter säkerställt att rutinen med skyndsamhetskravet följs.

Antal tillsyns- och klagomålsärenden

Skolinspektionen/Barn- och elevombudet

2

Klagomål

2

Under perioden 1 juli till 31 december 2017 tog huvudmannen emot och utredde totalt fyra ärenden gällande upplevd kränkande behandling via tillsynsmyndigheterna eller förvaltningens klagomålshantering. Två ärenden var tillsynsärenden och två utgjorde klagomål. Av de två tillsynsärendena ledde båda till förelägganden. Båda föreläggandena gällde att personal inte hade anmält uppgifter om upplevd kränkande behandling till rektor, samt att rektor inte anmält uppgifter om upplevd kränkande behandling till huvudmannen tillräckligt skyndsamt.

Avseende de till huvudmannen inkomna klagomålsärendena om upplevd kränkande behandling hanterades de helt i enlighet med bestämmelserna i 6 kap. 10 § skollagen och såväl anmälan till huvudman, utredning och åtgärder vidtogs. Skolan följde även upp att åtgärderna hade gett avsedd effekt och höll uppföljningssamtal med berörda elever.

EnkäterFöräldraenkät förskola genomförd våren 2017

Någon föräldraenkät hösten 2017 har inte genomförts. Resultaten avser våren 2017.

I mitt barns förskola är det tydligt att kränkande behandling inte accepteras.

Trelleborg: medelvärde 8,2 (lägst resultat 6,0, högst resultat 9,3)

Nationellt: medelvärde 8,9

Elevenkät åk 5, åk 9 och åk 2 gymnasieskolan genomförda hösten 2017

Observera att ett högt indexvärde innebär att eleverna har en positiv uppfattning.

Åk 5

Fråga	Resultat Trelleborg våren 2017	Resultat Trelleborg hösten 2017	Resultat nationellt hösten 2017
På min skola finns det elever som jag är rädd för	8,3	7,9	8,1
De vuxna på skolan reagerar om de får reda på att någon varit elak mot någon elev	7,4	7,4	7,9
I min skola finns det vuxna som jag är rädd för	9,0	8,6	8,8
Jag vet vem på skolan jag kan prata med om någon varit elak mot någon elev	8,2	8,1	8,4

Åk 9

Fråga	Resultat Trelleborg våren 2017	Resultat Trelleborg hösten 2017	Resultat nationellt hösten 2017
På min skola finns det elever som jag är rädd för	7,6	7,7	8,0
De vuxna på skolan reagerar om de får reda på att en elev blivit kränkt	6,1	5,8	6,6
I min skola finns det personal som jag är rädd för	7,8	7,9	8,0
Jag vet vem på skolan jag kan prata med om någon varit elak mot någon elev	6,8	7,2	7,1
Min skola arbetar aktivt med att förhindra kränkande behandling	5,7	5,7	6,4

Åk 2 gymnasiet hösten 2017*

Fråga	Resultat Trelleborg	Resultat nationellt
På min skola finns det elever som jag är rädd för	7,3	8,3
De vuxna på skolan reagerar om de får reda på att en elev blivit kränkt	6,8	7,3
I min skola finns det personal som jag är rädd för	7,6	8,4
Jag vet vem på skolan jag kan prata med om någon varit elak mot någon elev	7,2	7,3
Min skola arbetar aktivt med att förhindra kränkande behandling	6,6	7,1

**enkätomgången gjordes ej våren 2017 varav någon jämförelse bakåt inte kan göras*

Enkät vuxenutbildning

104 av 115 svarande uppgav att de inte blivit utsatta för kränkande behandling eller trakasserier av andra elever, vilket motsvarar 90%.

99 av 114 svarande uppgav att de aldrig blivit utsatta för diskriminering av lärare eller annan personal, vilket motsvarar 87%.

Av de 17 elever som upplevt sig ha blivit utsatta är det 2 elever som inte tagit kontakt med någon personal på skolan.

Analys

Anmälningar från förskolechef/rektor till huvudman och återrapporering

Det utvecklingsarbete som bildningsförvaltningen påbörjade och implementerade under 2017 har lett till att det under perioden juli till december 2017 har skett en fortsatt ökning av antalet anmälningar till huvudman jämfört med perioden januari till juni 2017. Det indikerar en vidare positiv utveckling i att bildningsförvaltningens verksamheter följer skollagens bestämmelser och tar varje barns och elevs upplevelse om att kränkande behandling, trakasserier eller diskriminering kan ha skett på allvar.

Under perioden juli till december 2017 inkom totalt 436 anmälningar till huvudmannen. I 160 av dessa har ingen återrapportering skett och det således inte går att utröna om kränkande behandling har förekommit eller inte och om åtgärder vidtagits för att förhindra eventuell sådan. Tidigare analys visade att återrapporteringarna ökade från perioden mars 2017 och framåt då implementeringen av den nya rutinen skedde. Att det nu åter är ett stort antal anmälningar till huvudman där återrapportering inte har skett har lyfts med alla förskolechefer och rektorer. Bildningsförvaltningen har därför fattat beslut om fortbildning i delegationsrapporten samt att riktlinjer kring utredningar skickats ut som stöd i arbetet. Detta ska ske senast den 28 februari 2018.

Vad gäller gymnasie- och vuxenutbildningen har antalet anmälningar till huvudmannen under perioden juli till december ökat jämfört med tidigare halvårsperiod från åtta till 15 anmälningar. Rutinerna på gymnasiet har setts över och fungerar bättre. Antalet anmälningar är dock fortfarande relativt låga och implementeringsarbetet kommer att fortskrida under våren 2018.

Utifrån ovan kommer följande områden att arbetas med under våren 2018:

- Inom gymnasie- och vuxenutbildningen kommer varje enhet ta fram en lokal plan för implementering av den förvaltningsövergripande rutinen. Denna ska även innehålla ansvarsfördelning för respektive enhet. Dessa ska redovisas utbildningschef och rapporteras till bildningsnämnd i halvårsrapport kränkande behandling september 2018.
- Samtliga verksamheter ska säkerställa att varje enhet har en rutin för att säkerställa att delegationsbeslut återrapporteras till bildningsnämnden. Dessa ska redovisas utbildningscheferna senast den 28 februari 2018.
- Inom förskolan kommer det främjande och förebyggande arbetet att fortskrida, men även arbetet med att implementera den förvaltningsövergripande rutinen gällande anmälan, utredning och åtgärder då inga anmälningar inkommit till huvudmannen.

Enkätresultat

Enkätresultaten varierar mellan olika enheter, oavsett skolform. Varje skolledare har under våren 2018 i uppdrag att analysera enkätresultaten med personal, vårdnadshavare och barn/elever beroende på verksamhet för att kunna fatta beslut om åtgärder som sedan ska dokumenteras i det systematiska kvalitetsarbetet.

De områden bildningsförvaltningen ser ett behov av att arbeta vidare med utifrån enkätresultaten är:

- Elevernas upplevelse när det gäller huruvida vuxna på skolan reagerar om de får reda på att någon varit elak mot någon elev/en elev blivit kränkt.
- I vilken grad elever i årskurs 9 och gymnasieskolans årskurs 2 upplever att skolan arbetar aktivt med att förhindra kränkande behandling.

Plan mot kränkande behandling, diskriminering och trakasserier

Huvudmannen är enligt skollagen skyldig att säkerställa att varje förskole- och skolenhet har en plan mot kränkande behandling som uppfyller lagens krav och att det bedrivs ett aktivt arbete för att förebygga och förhindra kränkande behandling.

Inför läsåret 2017/2018 tog bildningsförvaltningen fram en ny förvaltningsövergripande mall för plan mot kränkande behandling, diskriminering och trakasserier i Stratsys. På detta sätt kan huvudmannen följa upp att samtliga verksamheter har en aktuell upprättad plan som är kopplad till de förvaltningsövergripande rutinerna. Syftet är också att skapa en likvärdighet utifrån såväl att förankra planen hos elever, vårdnadshavare och personal samt likvärdighet när det gäller analys och framtagande av åtgärder kopplat till en sådan.

Övergripande finns det några områden som bildningsförvaltningen avser utveckla närmre:

- Det gäller förskolechefer/rektorers arbete med att implementera och förankra den förvaltningsövergripande rutinen om anmälan, utredning, åtgärder och återrapportering, enligt delegation, när det gäller kränkande behandling, diskriminering och trakasserier.
- Det gäller respektive enhets analys utifrån de kartläggningar som genomförts inom verksamheten. Detta för att varje förskolechef och rektor på ett tydligare sätt ska kunna få syn på aktuella behov för att på så sätt kunna besluta om adekvata åtgärder.
- Det gäller elevers och vårdnadshavares delaktighet i kartläggning av verksamheten samt förankring av enhetens plan mot kränkande behandling hos barn och elever, vårdnadshavare och personal.

Anmälning- och klagomålsärenden

De anmälningssärenden vi haft visar att det fortfarande finns behov av att förskolechef och rektor ser till att den förvaltningsövergripande rutinen är väl känd hos varje medarbetare. I ärenden som går till klagomålshantering eller till tillsynsmyndighet beror det på att vårdnadshavare i flera fall inte anser sig ha fått gehör eller tydlig information från verksamheten. Detta trots att verksamheterna i de flesta fall vidtagit tillräckliga åtgärder. Analysen av det är att det i flera fall brister vad gäller information till samt återkoppling tillbaka till vårdnadshavare om skolans arbete i varje enskilt ärende. Detta område är fortfarande ett utvecklingsområde för bildningsförvaltningens verksamheter.

Får varje förskolechef och rektor igång samverkan med vårdnadshavare i både kartläggningsarbetet såväl som i förankringsarbetet av enhetens plan så förebygger det den brist på information som vårdnadshavare i dessa fall upplever.

Slutsats

Det utvecklingsarbete som påbörjades under 2017 med förvaltningsövergripande rutiner för hur arbetet och ärendehantering ska bedrivas, samt den fortbildning som genomförts på området har gett synliga resultat. Det har bland annat resulterat i en ökad samsyn kring vad kränkande behandling är i skollagens mening. Effekterna har varit störst inom grundskolan och gymnasieskolan.

Majoriteten av de anmälningar som görs handlar om verbala kränkningar och har således synliggjort att de flesta verksamheter ytterligare behöver arbeta med värdegrund och elevernas språkbruk.

Rutinen för att anmäla, utreda och vidta åtgärder när det gäller kränkande behandling, diskriminering och trakasserier följs i allt större utsträckning. Det är synligt genom att antalet anmälningar ökar, inom framför allt grundskolan gymnasieskolan. Det ska ses som något positivt då det är en effekt av att bildningsförvaltningens verksamheter följer skollagens bestämmelser och tar barns och elevers signaler och upplevelser om att kränkande behandling, trakasserier eller diskriminering kan ha skett på allvar.

Ett mer likvärdigt sätt att kartlägga nuläget i verksamheterna behöver arbetas fram, vilket föranlett beslut om att framöver använda Skolinspektionens skolenkät en gång per år i samtliga verksamheter.

Även om skolledarnas återrapportering av ärenden till bildningsnämnden förbättrats avsevärt, så behöver samtliga verksamheter fortsatt utveckla rutiner för att säkerställa att återrapportering sker i samtliga fall. Detta för att bildningsnämnden ska kunna säkerställa att varje skolledare bedriver ett arbete enligt gällande bestämmelser.

Att plan mot kränkande behandling, diskriminering och trakasserier skapats i Stratsys, underlättar verksamheternas arbete med att utarbeta en ny plan för varje läsår, men gör också att bildningsnämnden säkerställer att varje enhet har en uppdaterad plan som innehåller de områden som ska omfattas.